

בלבבי
רחל
ולאה

בלבבי משבן אבנה

השיעורים של הרב זמנים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 605.313.6660 USA

במילון בלבבי ערכין בקבלה מובאים מדברי רבותינו

רמח"ל (כללים ראשונים, כלל לב)

קרי, אדרבא היא עלמא דאתכסיא. אך רחל היא שורש התחתונים לפי ענין מעשיהם.

מעשיהם וכו'. וזה ענין לאה ורחל. לאה היא שורש ישראל, והיא גבוהה מאוד שנעשית ממלכות אמא, והיא במקום המוחין, אך אין בה כל השינויים שיש לרחל, ואין הזווג עמה עי-

ענין שתי נוקבין לאה ורחל הוא, כי הגה יש שני שורשים לישראל, א' - שורש כללי לאומה, לרעים ולטובים מצד היותם ישראל וכו', אך יש שורש אחד לישראל לפי בחינת

ליקוטי הגר"א (סוף ספרא דצניעותא)

בחינת שנית שנתגלה מלכותו בעור-לם מצד אותות כמו במצרים.

ממליכין אותו, שזהו תכלית כל העבודה וזהו בחינת נוק' (רחל), אבל

ענין לאה ורחל, כי שתי בחינות במלכותו ית"ש. אחד מצד שאנו

פתחי שערים (אורות אח"פ דא"ק, פתח ז)

בבחינה עליונה יותר ממדרגת התחתונים, ולכן היא טפלה לרחל

רחל, היא עקרת הבית, המנהגת את התחתונים לפי מדרגתם. לאה, היא

ליקוטים

רחל – בחינת ידע, לעומת לאה – בחינת לא ידע

בפומיא', היא בחינת האור 'דידע'.

וא"כ הרי שהפה כולל שתי הבחנות: יש בו את הבחינה של - 'דעת גנוז בפומיא', בחינת החלק הנודע, שהוא בבחינת הדיבור. ויש בו את הבחינה ה-'לא נודעת', שזו בחינת הקול בלא חיתוך - 'לשמוע קול של שופר', כידוע, 'בסוד הקל שבפה קודם שבא לכלל דיבור'.

ידועים דברי האריז"ל - שבראש השנה נאמר - 'לשמוע קול שופר', סוד קול בלא דיבור, סוד 'הדורמיטא', שהנוקבא מקבלת מאימא, לא דרך ז"א, ושם מתגלה הייחוד של מלכות באימא. ובאמת 'קול' ו-'דיבור' גימטריא משיח. כי האחדות של שתי הנוקבות רחל ולאה, היא בעצם גילוי משיח, זה הגילוי של האחדות של הלמעלה מן הדעת יחד עם הדעת.

"עיני לאה רכות" (בראשית כט יז), שהיתה ממררת בבכי שהיו אומרים 'גדולה לגדול וקטנה לקטן' (בבא בתרא

הנוקבא. משא"כ באור דלעתיד בחינת "אשת חיל עטרת בעלה" (משלי יב ד), היא 'עטרת בעלה', בסוד אימא שהיא למעלה מז"א.

וא"כ, צריך לדעת שההגדרה שרחל היא עיקר הנוקבא ולאה טפלה, זה רק בסוד שא"ש, ששם רחל עיקר מפני שהיא מתחת לז"א. משא"כ באור של האלף השביעי ואילך, העיקר היא לאה, מפני שהיא מושרשת באימא, בסוד "אשת חיל עטרת בעלה".

ברם, ברור הדבר שהתכלית היא ייחוד המשיחים, וממילא התכלית זה הייחוד של לאה ורחל.

לאה נקראת 'עלמא דאתכסיא', כפשוטו משמע שמחמת שהבינה עדיין לא מושגת לנו, לכן זה מוגדר לנו כ-'עלמא דאתכסיא'. אך כבר הארכנו לבאר ש-'עלמא דאתכסיא' זו מהות של אור מכוסה, זו מהות של אור 'דלא ידע'. לעמת זאת, רחל זה בבחינת - 'דעת גנוז

הדוכרא והנוקבא הם לאה ורחל: רחל עיקרו של בית, ולאה שורשה במלכות דאימא. לכן רחל מוגדרת כעיקר, כי היא עצם המלכות, משא"כ לאה מוגדרת כטפלה - 'ולאה היא רק טפלה'. ברם אנו רואים שבסוד המשיחים, משיח בן יוסף הוא מרחל, ומשיח בן דוד הוא מלאה, וכידוע שעיקר הגאולה היא ע"י משיח בן דוד. וא"כ שם מתגלה נקודה מתהפכת, שלאה היא העיקר ולא רחל.

העומק שבדברים - רחל נקראת עיקרו של בית, והיא בסוד הנוקבא שמתחת לז"א. משא"כ לאה שורשה באימא, והרי אימא היא למעלה מן הז"א. הרי שמתגלה לה שישנן שתי נוקבות: יש נוקבא שמתחת לז"א, ויש נוקבא שלמעלה מז"א.

מצד תפיסת שא"ש, של ה-'והוא ימשל בך' (בראשית ג טז), הרי שהעיקר של הנוקבא הוא בבחינת רחל, והיא נקראת עיקרו של בית מכיוון שהז"א הוא למעלה מן הנוקבא, דוכרא למעלה מן

קכג). וא"כ מצד ה- שהיו אומרים, הרי שהזיווג של לאה הוא לעשו. אור הגאולה - "ועלו מושיעים בהר ציון לשפט את הר עשו והיתה להויה המלוכה" (עובדיה א כא), כפשוטו, ברגע שנמחה עשו מגיעה הגאולה. אך בעומק, הרי כאשר באים להלחם עם דבר, זהו סוג של זיווג. אי מלחמה היא נפרדות, והלחימה בדבר זה סוג של זיווג.

וא"כ האור הפנימי של הלחימה - "ועלו מושיעים בהר ציון", זו בחינה של זיווג עם עשו, האחדות הפנימית בסוד - "אח עשו ליעקב" (מלאכי א ב). כלומר, יש את התפיסה הפשוטה-החיזונית, והיינו שסוד הגאולה מהותו שיעקב שולט על עשו, כמ"ש "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש" (עובדיה א יח). זו התפיסה בסוד ב"ע, שהטוב שולט על הרע, ולכן יעקב שולט על עשו. אך התפיסה העמוקה-הפנימית

בסוד הגאולה, היא אינה בסוד ב"ע אלא בסוד האצילות, ומצד האצילות התפיסה היא ש- "אח עשו ליעקב", ומצד כך המ' לחמה זה סוג של זיווג. זה מה שמתגלה בלאה, שהיו אומרים 'גדולה לגדול', הרי שבלאה מתגלה הזיווג לעשו שזה אור הגאולה.

'הייתה בוכה' - זה האור של חורבן הבית, השורש של הבכי מתחיל בלאה, שזה שורש אור הגאולה.

הפנימיות של אור הגאולה בסוד הפה. כ"י דוע, שמשיח מלשון שיחה, מלשון משיח, והדיבור הוא בבחינת פה. בלשון חז"ל הזיווג נקרא - 'ראוה מדברת' (כתובות ג). דיבור - 'דעת גנוז בפומיא', ולכן ד"י בור הוא בבחינה של זיווג. אך התפיסה שדעת היא הזיווג, בבחינת ו'האדם ידע" (בראשית ד א), זה בסוד רחל, ולא בסוד לאה. "ויהי בבקר והנה היא לאה" (ברא

שית כט כה), בדעת יעקב סבר שזו רחל, ברם ב- לא ידע' זו היתה לאה. כלומר, אין הדברים כפשוטם, שהיה זיווג רק עם לאה ולא היה זיווג עם רחל, אלא באמת, בפנימיות האורות, היה שם שני סוגי זיווגים: בדעת היה זיווג עם רחל, ובלא ידע היה זיווג עם לאה.

זו האחדות שמתגלה בפה, שמחד יש בפה בחינה של 'דעת גנוז בפומיא', ומאידך יש בחינה של - "איוב לא בדעת ידבר" (איוב לד לה). בחינת הדוכרא והנוקבא שבפה, בחינת האחד, שהזכרנו בפתח הקודם, שזה סוד האחדות הגמור רה. בשורש נגלה בפה סוד האחדות של ה- 'ידע' עם ה- 'לא ידע', ולכן הם בנקב אחד.

(פתחי שערים, אורות אח"פ דא"ק, עם ביאור בלבבי משכן אבנה)

רחל - מדרגת בית, לעומת לאה - מדרגת אהל

שרחל הולכת ליעקב אבינו. כי בעלמא דידן, רחל היא עיקרו של בית.

... רחל נקראת בהאי עלמא עיקרו של בית כי בהאי עלמא היא העיקר, ולאה לעומתה היא אינה העיקר של האי עלמא אלא לאה היא עיקרה של "עלמא דאתי" - דברים הידועים עד מאד, ובקצרה ממש, כח רחל שממנה נעשה מציאות של יוסף הוא שורש בנין הכנסת ישראל כאן בהאי עלמא, וכח לאה שממנה יוצא יהודה הוא שורש בנין דלעתיד לבוא ע"י משיח בן דוד שבא מיהודה, כלומר, רחל עיקרה ומדריגתה היא שייכת למציאות של האי עלמא ולכן היא קבועה כאן בהאי עלמא, לאה לעומתה היא איננה שייכת להאי עלמא, ומה שהיא שייכת לעשו היינו שהיא שייכת לאותה נקודה שנאמר עליה "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה", כלו" מר הגילוי הוא שהיא שייכת לאור דלע" תיד לבוא, ל"והיתה לה' המלוכה", למ' לכות בית דוד שנאמר בו "לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו עד כי יבוא

ל"ב השבטים שעתידים לצאת ממנו, זוהי ההבחנה שכאן אוחד השורש של האמהות של האהל והקבע - באותו מקום, ואז מתגלה שורש הי"ב שבטים שיוצאים מיעקב אבינו, "ויקח מאב" ני המקום וישם מראשותיו" שנתקבצו כולם והפכו לאבן אחת, כי נתאחד הקבע והעראי, ומכח שהאמהות נתאחדו, כל השבטים נתאחדו, כשה"עיקרו של בית" וה"אהל" נצטרפו גם יחד ונעשה מציאות של חיבור ביניהם, נתקבצו כל התולדות ונעשו אבן אחת משורש לאה ורחל.

וא"כ מדריגתו של יעקב כשהוא נושא את לאה ורחל שהוא מצרף את שני ההבחנות האלה גם יחד, מכח האמהות.

בעלמא דידן, רחל, היא עיקרו של בית, ולאה אינה אלא הבחנה של אהל עראי. והרי מעיקרא סדר הדברים, "שהיו אומ' רים גדולה לגדול" - לאה לעשו "וקטנה לקטן" - רחל ליעקב אבינו, וא"כ כל מה שיעקב אבינו נושא את לאה זה בדרך מקרה, בדרך עראי, לא בדרך עצמיות הדברים, כי עצמיות הדברים אינה אלא

הרי ליעקב אבינו יש ב' נשים וב' שפחות שהופכים להיות נשים, לאה ורחל.

רחל נקראת בלשון חז"ל כידוע עד מאד "עיקרה של בית", יש את היחס של ה"עיקרה" ויש את היחס של ה"עיקרה של בית", כלומר היא מגלה את העיקר שבבית. היא מגלה את מדריגת הבית, ואת העיקר שבו. לעומתה, לאה אותיות אהל כל הוויתה היא לגלות את מדריגת האהל.

"וישכב במקום ההוא וילן שם כי בא השמש" מכח כך הוא נצטרף למדריגת רחל, קבע, עיקרה של בית "אין זה כי אם בית אלקים", ומכח כך שהוא היה "איש תם יושב אהלים" הוא נשא את לאה - אהל שהוא מצטרף ללאה. וא"כ, כשהוא היה "איש תם יושב אהלים" הוא קנה את לאה וכשהוא שוכב באותו מקום הוא קונה את רחל.

"ויחלו" וגו', סדר הדברים כמו שאומרים חז"ל, שנתקבצו הי"ב אב" נים שהיו סדורים מראשותיו, שורש

שילה ולו יקהת עמים" זה האור דלעתיד לבוא, זו מדריגתה של לאה שיוצא ממנה יהודה.

בהאי עלמא האור הנקלט והמושג זה רחל - יוסף, בעלמא דאתי עיקר האור הוא מדריגת לאה - יהודה, ובהאי עלמא מדריגת לאה - יהודה הופכת להיות עראי כאן בעולם, - אבל לא מצד שע צמותה היא מדריגה של עראי, בערך שמוזכר השתא, אלא מחמת מדריגת האי עלמא, מדריגתה של לאה היא עראי ואיננה מציאות של קבע.

ויעקב אבינו שחובק את שניהם אומר לבניו "האספו ואגידה לכם את אשר יקרה אתכם באחרית הימים", "האספו" מכח יוסף, ועיקר ה"אשר יקרה אתכם באחרית הימים" זה מדריגתו של יהודה. יעקב אבינו אמר את זה לאחר שהוא ירד למצרים, וקודם לכן "ואת יהודה שלח לפני גשנה" וכידוע מאד גשנה בגימטריא משיח, הוא שולח את יהודה לפניו גשנה להאיר את אותה הארה דלעתיד לבוא, וכשהוא נמצא במצרים, הוא אומר- "ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים".

ולפיכך מכח הארתה של לאה - יהודה, הגילוי שמתגלה הוא שכאן בהאי עלמא היא הארת עראי, אבל בעלמא דאתי היא הארת קבע, ותולדת היסוד הזה שנאמר השתא היא שכאשר מאיר ההארה של הלעתיד לבוא שעצמותו היא הקבע הגמור, מתגלה שהאי עלמא אינו אלא עראי, ושוב, יש מדריגה בתוך האי עלמא שעיקרה רחל, מדריגה של בית, ויש מדריגה של עלמא דאתי שהיא מדריגה של לאה - יהודה, וכשהיא מאירה כאן בהאי עלמא, ההארה של רחל היא קבע והארתה של לאה - יהודה הופכת להיות עראי.

לעתיד לבוא, יתגלה שרחל עראי, ולא-היהודה קבע.

וכשמאיר הארה של עולם הבא בתוך עולם הזה, אבל בערך - מעין העולם הבא עצמו, אז זה מגלה מהו הקבע האמיתי, ואז מתגלה שהעולם הזה אינו אלא מציאות של עראי, זה עומק מדריגתה של לאה.

"שית אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב", ולחד מ"ד תרי חרוב ועתידי הקב"ה

לחדש את עולמו, כלומר ההווה של מה שהוזכר בראשית הדברים "בונה עולמות ומחריבן", ולאחר מכן הוא בנה את העולמות הללו, אז ההגדרה היתה שהבונה עולמות ומחריבם הם העראי, והעולמות שהוא ברא לאחר מכן ומתקיימים הם הנקראים קבע. כל זה בתפיסה הראשונית. אבל בעומק יותר, בערך לעלמא דאתי, 'שית אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב', מתגלה שגם העולמות שבתוכם אנחנו נמצאים השתא מה שהם היו קבע, זהו בערך ל"מחריבן" שנאמרו מתחילה, אבל בערך לעצמות הדברים, בעולמות האלו ג"כ נאמר "וחד חרוב", הקב"ה עתיד להחריב את העולם. התפיסה שאנחנו נמצאים כאן בהאי עלמא היא תפיסה של "שית" - "שית אלפי שנין הוי עלמא", וכאשר מתגלה הארת האהל שהוא ו' פעמים ו' גימטריא אהל, מתגלה שתפיסת הו' אינה אלא מציאות של עראי. זה הכוונה שלא-היהודה מגלים שרחל - יוסף אינו אלא עראי, שכל תפיסת ה'ש' אינו אלא במדריגה של 'עראי', העראי חל על עצם מציאות האי עלמא שהוא הופך להיות מציאות של עראי.

(אאלפך חכמה, מחשבה, אהל)

רחל ולא-היהודה – שני חלקי תורה שבעל פה

ללאה, הכהנים ולויים, עבודה ושירה - והם באו מלאה, על ידי בנה לוי. הצירוף של ב' ו' - זה נקרא מדרגת בית. זה צירוף בנימין-רחל עם מדרגת לוי-לאה....

איזה חלק של תורה שבע"פ שייכת לרחל ואיזה חלק של תורה שבע"פ שייכת ללאה? עיקר תורה שבע"פ נקרא תלמוד. התלמוד ירושלמי שייכת ללאה, ותלמוד בבלי שייכת לרחל...

(אאלפך חכמה, עבודת השם, ב-ל, תשפ"ד)

במדרגת אות ל'. "יעקב איש תם ויושב אוהלים", ה'איש תם', התמימות שביע"ק, שייך בעיקר לרחל, וה'יושב אוהלים' שביע"ק שייך בעיקר למדרגת לאה, אותיות אהל.

"בראשית" אותיות 'ראש בית', זה מדרגת רחל הנקראת עקרת הבית, לכן רחל היא במדרגת אות ב', בראשית, היא הראשית של תורה שבכתב. לעומת כך, אות ל', "לעיני כל ישראל", אחרית התורה שבכתב, זה שייכת לאה.

הבית המקדש היה בחלקם של יהודה ובנימין, כלומר הן בחלקה של לאה והן בחלקה של רחל. איזה חלק של הבהמ"ק שייכת לרחל ואיזה חלק של הבהמ"ק שייכת ללאה? בעומק, מקום הבית שייכת לרחל, אבל עבודת הבית שייכת

יעקב הוא מדרגת תורה, ונשותיו הם מדרגת תורה שבע"פ, האשת חיל של התורה הם לאה ורחל.

תורה שבע"פ הופך להיות תורה שבכתב, כי הכל נשנה למשה בהר סיני. תחיי לתו פה, דיבור הקב"ה, ואח"כ נכתב ע"י משה, ואח"כ חז"ל דורשים תורה שבכתב. זה האחרית שהיא פה. א"כ ראשית התורה בפה ואחרית התורה בפה.

בדקות, לאה היא הראשית של תורה שבע"פ, ורחל היא האחרית של תורה שבע"פ.

מדרגת ב' זה מדרגת רחל, עקרת הבית. אשה בבחי' בית. זה בעיקר נאמר על רחל. אבל לאה, אותיות אהל, היא שייכת למדרגת אהל לא למדרגת בית. לאה היא

יעקב אבינו נושא את רחל ולא, אז שורש רחל זה שהיא עיקר הבית של העוה"ז, אבל העיקר דלעתיד לבוא כ" דוע היא לאה, שממנה יוצא משיח בן דוד...

א ו"כ בספר מכתב מאלהו (ח"ה) שבעוה"ז העיקר הזוג של יעקב היא רחל, אבל בעוה"ב העיקר זוג של יעקב היא לאה.

את הבכורה, כלומר הוא נושא את הקטנה והוא נושא גם את הגדולה... את הקטנה הוא נושא מדין שקוראים לו יעקב, ואת הגדולה הוא נושא מדין מה שקוראים לו ישראל. כך מפורש בהרחבה בדברי רבותינו

(אאלפך חכמה, מחשבה, גדל)

א"כ יעקב נושא את רחל מדין "איש תושב אהלים" דעולם הזה, אבל מדין מה שמתגלה לו העלמא דאתי, הוא נושא את לאה.

ומכוח כך שם הרי התגלה שהיה צריך לתת את הקטן לקטנה והגדולה לגדול, ונעשה מציאות ההחלפה, זה השורש של יעקב אבינו שהוא היה קטן והוא קיבל

רחל ולא - שני חלקי הנוקבא (קבלה)

שם הוי"ה זב"ז, ונעשים בינה ומלכות, לאה ורחל לחד, עיי"ש. ועיין בהרחבה פתחי שערים, נתיב פרצוף נוק' דז"א.

(מילון קבלה - פרצוף נוקי-מלכות)

של נוק'. וגם פנימיות הנוק' (רחל) ממש. עיי"ש. ודו"ק. ועיין עץ חיים (שער לא, פ"א, מ"ת) ושער הכללים (פרק יג). ועיין לשם (הקדו"ש, ש"ז, פ"ה) וז"ל, כשמתגלה היחוד, הנה מתיחדים הב' ההין (של

נוק' יש בה חיצוניות ויש בה פנימיות. חיצוניותה נקראת רחל, ופנימיותה נקראת לאה. ועיין רמח"ל (קל"ח פתחי חכמה, פתח קל) וז"ל, ב' הבחנות בפרצוף לאה - אחורים לאימא שמקבלים שם

בכי של רחל לעומת בכי של לאה

קול יעקב. לאה בכה שלא תיפול לחלקו של עשו, שהוא כח של ידים, הידים ידי עשו, ואין דמעות בידים. הדמעות של רחל היא צירוף דמעות העינים עם מים שנמצאים בפה.

זה ההבדל בין רחל ללאה. בבכי של לאה יש רק בכי העינים. ושמה העינים מתקלף קלים במדת מה (זה לרוב מפרשים, זולת האור החיים שהבכייה היה משפר את העינים שלה). אבל אצל רחל היה בכי עינים וגם בכי הפה, מים מלוחים של עינים עם מים מתוקים של הקול הפה. לכן נאמר אצלה בעומק ושבנו בגבולים. זה המיתוק לבכי שלה. כי אצל רחל, המים המלוחים של הדמעות העינים נמתקים כאשר מצטרפים עם מים מתוקים של מי הפה של הקול. ואז המים התחתונים שלה חזרו לשורשם במים עליונים. זה בכי של רחל.

(סוכות 025 ערבות באגדתא, תשעב)

המים של יום ראשון במעשה בראשית היו מים מתוקים. כל המליחות במים נעשה רק ביום שני שנעשה חלוקה למים עליונים ומים תחתונים, שהמים התחתונים בוכים בעינין למהוי קמי מלכא. גשמים ומעיינות הם מים מתוקים, הם באים מלמעלה, אבל מים של בכי הם מים מלוחים שבאים מלתתא. המים תחתונים, הבכי, מגיעים מלמטה ורוצים להגיע מעלה. אבל מי הפה הם מים מתוקים, הם שייכים למים עליונים, הם באים מלמעלה.

אצל לאה נאמר "עיני לאה רכות". מכח בכייה שלא תנשא לעשו. לעומת כך, רחל שייכת ליעקב מעיקרא, ולא בכה. אבל יש לה בכי מצד רחל מבכה על בניה. הן רחל והן לאה בוכים. אצל לאה, יש רק עינים בוכים, אבל אין לה קול של בכי. לעומתה, אצל רחל יש גם קול של בכי. מדוע? ברור מאד. כי רחל שייכת ליעקב, ואצל יעקב נאמר הקול

"קול ברמה נשמע, רחל מבכה על בניה וכו' ועיניך מדמעה". יש כאן שתי חלקים של בכי: קול של בכי, ודמעות של בכי.

בר"ה יש תקיעת שופר, תקיעה נקרא יבבה, בכי. גם תרועה נקרא בוכה. לכן אומר האריז"ל, מי שלא בוכה בר"ה יש לו פגם בנשמתו. בכי של ר"ה זה קול השופר.

איפה המים באדם יוצא? בעיקר, המים האדם יוצאים מעינים ומפה. בעינים יש דמעות שהם מים מלוחים, ובפה יש רוק שנקרא מים מתוקים. אצל רחל שמתגלה לה מנעי קולך מבכי וכו' ועיניך מדמעה, מתגלה שני סוגי בכי - בקול, שמתגלה בפה, ובכי של הדמעות שמתגלים מה עין.

איפה שורש המים מלוחים בכריאה? אצל מים דיום שני של מעשה בראשית, שהיו בוכים בעינין למהוי קמי מלכא.

קנאת רחל בלאה

יותר מחלקה שלה. ודייקא אז נאמר ותקנא רחל באחותה.

בסדר הדבר, היה צריך להיות "גדול לגדולה וקטן לקטנה", וא"כ מי שייך

ארבעת נשי יעקב אבינו, וא"כ בלדית בן השלישי שלה, לאה כבר נוטלת את חלקה. אבל כאשר לאה ילדה את יהודה, הבן הרביעי שלה, נמצא שלאה נוטלת

"ותקנא רחל באחותה", וכמו שרש"י הביא, כאשר לאה ילדה שלשה בנים, היא נותנת את חלקה ב"ב שבטים, ובתחילה חשבו שיהיה ג' שבטים לכל

ליעקב? רחל. היא נקראת עקרת הבית של יעקב אבינו, ושרחל נתנה הסימנים לאחותה, לאה קדמה ונכנסה תחילה במקום רחל. אבל לאחר שזה התקיים שלאה נישאת ליעקב לפני נישואי רחל, ולאה גוברת ונוטלת יותר מחלקה, מכאן ולהבא לאה היא העיקר ולא רחל, ולא רק שרחל היא לא העיקר עכשיו, אלא לאה באה לעקור את מקומה של רחל, וזה היפוך היוצרות לגמרי. על זה חל ותקנא רחל באחותה. העיקר הפכה להיות טפל, והטפל הפכה להיות עיקר.

זה לא שרחל קינתה בלאה כי לאה נטלה יותר מחלקה ולוקחת גם את חלקה של רחל. אלא כי שורש הדבר צריך להיות שהעיקר צריך להיות רחל, וזה אליבא דאמת, כי רחל נקראת עקרת הבית, ולאה לא נקראת עיקרה של בית, וכשלאה באה ונהפכת במדת מה יותר כעיקר רה של בית - על זה חלה בעומק ותקנא רחל באחותה.

ויש עוד דוגמאות להדבר. אמרו חז"ל שכאשר האדם נושא את אשה קטנה, ולאחריה נושא עוד אשה, אם האשה השנייה היא יותר גדולה, האשה הראי

שונה הקטנה לא מתקנא בהגדולה. אבל אם הוא נושא עוד אשה קטנה, אז הראשונה הקטנה מתקנא באשה השנייה. מה ההבדל? כי אם השנייה היא קטנה אז למה הוא נושא אותה? על כרחך משום שמצאה בה משהו יותר גדול, ולכן הראי שונה מתקנא בה.

יש עוד דוגמאות על דרך זה, אבל היסוד ברור. הגדרת הקנאה היא לא שהתחתון מתקנא בהעליון. אלא הגדרת הקנאה היא שהתחתון מתקנא בעליון אם התחתון תופס לתפיסתו שלו שהעליון צריך להיות תחתון, ושהוא התחתון צריך להיות עליון. על זה חלה מדת הקנאה.

בדקות יותר, מדת הקנאה היא לא רק שהתחתון מקנא בעליון ממנו ותופס שהוא התחתון צריך להיות העליון. אלא כל קנאה שורשו באותיות קנ"א, קן א', כלומר, כל תחתון שיש על גביו עליון, והתחתון מקנא בעליון - הוא מחמת שהעליון עלה על גבי התחתון, ומכוחו הוא הצליח לעלות למעלה. משל לאדם שעולה על סולם ועל ידי כן מגיע להעי ליה. כל תחתון שמקנא בעליון בעומק מקנא בכך שהעליון עלה על גבי התחתון

כח התפילה של לאה

שמתפלל שיהיה לו פרנסה, יש בן אדם שמתפלל שיזכה לבנים, יש בן אדם שמתפלל שיכה לזיווג הגון, התפלה של לאה היא הרבה מעבר לזיווג הגון, אם היתה נישאת לעשו ולא ליעקב אבינו אז מי זה לאה היא אפילו לא חלק מהכנסת ישראל, עשו מוגדר בלשון הגמ' ישראל מומר זה ההגדרה שלו, אז עדיין לא היה הדין שישראל אע"פ שחטא ישראל הוא, וכביכול אם היא היתה נישאת לעשו מה היה הגדר של לאה, הפקעה מוחלטת מכל הכנסת ישראל.

אז כשהיתה יושבת על פרשת דרכים היתה בוכה עד שנשרו ריסי עיניה בוכה בתפילה, מה התפילה של לאה פעלה, התפילה של לאה פועלת שכל המציאות

תון - העליון דרך עליו, ומכך כך העליון מגיע לעליון.

וזהו העומק של ותקנא רחל באחותה. איך לאה נכנסה לביתו של יעקב? כל עלייתה שמה היה על ידי רחל. לא רק שלאה נכנסה במקום רחל ועלתה על גביה. אלא איך היא עלתה? רחל היתה הסולם שעל גביה עלתה לאה. וזה עומק מדת הקנאה של התחתון כלפי העליון - לרק שהתחתון תופס שהעליון צריך להיות תחתון ממנו, אלא שהתחתון תופס שכל העלייה של העליון היה על ידי שדרך עליו. התחתון נעשה שליבה שעל ידו יכול העליון לעלות עליו, ועל זה התחתון מקנא בהעליון - זה עומק הקנאה. לא מקנא בכך שהעליון הגיע למדרגה גדולה ממנו. אלא מקנא בהעליון כי הוא נעשה קן, כלומר, בית שעל גביו העליון עלה.

(רש"י אומר על ותקנא רחל באחותה, שרחל קינתה במעשיה הטובים של לאה. איזה מעשים טובים? זה מעשים טובים של לאה על ידי שלאה עלתה עליה.)

(דע את מידותיך מהות המידות 034 מים - קנאה)

שלה נשתנתה שהיא נכנסת לתוך הכניסת ישראל. יש כאן גילוי עצום בכוח של התפילה שמתגלה בלאה, אברהם אבינו בנה את ראשית הכנסת ישראל, אבל לא מוזכר שזה היה ע"י תפלה, אברהם אבינו בנה את סדר הדברים כדברי חז"ל וכמו שהרמב"ם אומר בהתחלה הוא היה מתבונן וכו'. לאה מתגלה אצלה כוח מיוחד בתפילה שלולא כביכול הכוח של תפילה היה מתגלה בלאה, לאה בשורש גדולה לגדול היא שייכת לעשו, כאן יש כוח של תפלה שיש לה גילוי עצום, שאת הכוח הזה אין לנו בגילוי.

אנחנו בני אברהם יצחק ויעקב אבינו אין עלינו גזירה של גדולה לגדול, לא יכול להיות כזה דבר. אפילו אם חס ושלום

כשאנחנו מסתכלים על הד' אמהות שרה רבקה רחל ולאה, יש גילוי מיוחד ושייכות שנקראת תפילה ללאה. הגמ' הידועה בב"ב שלאה היתה יושבת על פרשת דרכים והיתה שומעת שהיו אומרים גדולה לגדול קטנה לקטן, גדולה לגדול לאה לעשו, וקטנה לקטן זה רחל ליעקב אבינו, עד שנשרו ריסי עיניה היתה בוכה, תפילה עד שנשרו ריסי עיניה. ואם היא לא היתה מתפללת אז מה היא היתה, אפילו לא בכלל הכנסת ישראל כביכול, שרה שייכת לאברהם, רבקה שייכת ליצחק זה זיווגו מן השמים, לאה מצד שורש הזיווג כפשוטם של דברים למי היא שייכת? היא לא שייכת ליעקב אבינו, היא שייכת לעשו, מה פעל התפלה של לאה, יש בן אדם

אדם הוא נישא לעם זר אבל הוא לא עוקר את השם ישראל, הוולדות הלך אחר האם, אבל אין כוח לעקור, אז כל תפלה שאנחנו מתפללים יש תפלה שאנחנו מתפללים על כך שלא נהיה שייכים לעם זר, אין כזה תפלה, תפלה כזו יכולה להיות אצל מי? תפלה כזאת יכולה להיות רק אצל לאה אמנו.

לנו לאחר מתן תורה שהוקבע שם יש ראל על כל אחד מאתנו כל התפילות שיש לנו הם תפילות באותה תפיסה שאנחנו ישראל, יש לנו שם של ישראל, חסר לנו גשמיות, חסר לנו רוחניות, חסר לנו גילוי אלקות, יש לנו תפילה לכל המדרגות כולם, על כל דבר ודבר אנחנו יכולים להכיל תפילה, אבל להכיל תפילה על כך שנזכה להיות בכנסת ישראל זה לא תפילה ששייך שישאל יתפלל, אולי גוי יכול להתפלל כזה תפלה שיזכה להתגיייר, יש גם תפלה לעכו"ם רואים את זה בנינוה.

אבל ישראל שמתפלל האם שייך שיהיה שמה תפלה שהוא יהיה שייך לכנסת ישראל! אין כזה תפילה. בין כך ובין כך הוא נקרא ישראל, ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא אז לכאורה זה בגדר הרי זה תפלת שוא, מה יש להתפלל על דבר שלא יכול להשתנות הוא ישראל, אבל כשמתגלה לנו כוח של תפילה, באיתגליא הכוח של תפילה באברהם יצחק ויעקב, אבל במעמקי עומק התפלה לאה אמנו מגלה לכל אחד מאתנו כוח חדש של תפילה.

מה הכוח החדש שמתגלה בלאה אמנו, הכוח ליצור בריה חדשה לגמרי מכוח התפלה זה כוח שמתגלה על ידי לאה. אין הכי נמי שהגילוי הגמור שקיים אצל לאה לא קיים אצלנו, אנחנו ישראל אין לנו לעולם הו"א של גדולה לגדול שיופקע השם ישראל, אבל במעמקים של תפלת לאה גנוז כוח של תפילה שייך כול לשנות את הדבר מעיקרא כאילו יש כאן דבר חדש לגמרי.

אברהם זה מתגלה ככוח של השרשת

האמונה, בלאה זה מתגלה בהלכשה שנקראת תפילה, זה נקרא אלוקינו ואלקי אבותינו, אברהם השריש את אותה אמונה בכוח ההתבוננות בכוח החקירה בגלגלים בחמה בלבנה כסדר כדברי חז"ל, עד שהוא הגיע לאותו הש"רשה של הציץ עליו בעל הבירה, גילוי אלקות בלבו. לאה הרי לא באה ממקום של אבותינו, היא הגיעה מלבן, ודאי זה ממשפחתו של אברהם, אבל זה לא סדר ירושה מאברהם, לא היה לה את אותה השרשה. גם שרה וגם רבקה וגם רחל הם לא מבני בניו של אברהם ויצחק, הם נשותיהם אבל הם לא מבני בניו של האבות, אז מה הם השרישו לכנסת יש"ראל ובעיקר לאה, לאה השרישה לכנסת ישראל את אותו כוח שאברהם נקרא אב המון גויים, שגם מי שרוצה לבוא מבחוץ יכול להשריש את אותו אמונה מעצמו, זה כוח שהושרש מלאה, אבל מאיזה כוח שם מתגלה כוח התפילה.

אין לנו בודאי את אותו חלק של תפילה שנזכה שלא נהיה גויים אלא יהודים זה לא שייך לחלק התפילה כפשוטו אצלנו, אבל מה כן. את עומק כוח התפילה בתפילתה של לאה שמבררת שורש מעמקי האמונה שבנפש, שסבת האמונה שלי היא מאותו מקום שאפילו אם אבא שלי גוי אז האמונה שלי מתחילה ממני, זה כוח שמתגלה באברהם והושרש אפילו למי שאינו מבני בניו זה מתגלה בלאה, הכוח הזה הוא מאברהם אצלנו בירושה מאבותינו, אז זה לא שלימות הגילוי זה עדיין ירושה מאבותינו, אצל מי התגלה הכוח הזה אפילו לא כירושה מאבותינו, זה מתגלה אצל לאה, היא לא שייכת לאברהם בשורש, היא שייכת לעשו, ועשו ישראל מומר, אין לו כזה גילוי של אבותינו.

כל הכוח שיש לנו הוא לעולם מאברהם, אבל אנחנו בתור בני בניו של אברהם איפה יש לנו כזה כוח מדין בני בניו. לאה קיבלה את אותה כוח מאברהם מדין אב המון גויים, לא מדין בני בניו, זה כוח נוסף שמתגלה, כל הכוח הוא רק מאברהם, אבל אנחנו בתור בני בניו של

אברהם מאיפה יש לנו כוח של אברהם, מכוח שאנחנו בני בניו של אברהם, לאה מגלה את אותו כוח על אף שהיא לא מבני בניו של אברהם, היא אמורה כביכול להתחתן עם עשו ישראל מומר, אבל מכוח אב המון גויים נתתיך מה היא מגלה שהיא יכולה לגלות את אותו כוח בכוח התפילה, זה מעמקי התפילה שמתגלה כאן באלוקינו ואלקי אבותינו.

אלוקינו ואלקי אבותינו - מה זה אלקי אבותינו? כל גר שמתגיייר כביכול אז הוא מגלה רק אלוקינו, הוא לא מגלה את אלקי אבותינו, הארץ אשר נתת לאבותינו הוא לא יכול להביא ביכורים. לאה מגלה שמכוח התפילה שלה מה היא גרמה, שהיא נקראת חלק מאותו שם אבותינו. היא הופכת להיות מארבעה אמהות, היא הופכת להיות שזה ואלקי אבותינו מוסיף על הראשונות, שההשרשה שיש לה זה מכוח אברהם, ועד כדי כך התפילה שלה מועילה שהתפלה שלה פועלת שהיא הופכת להיות חלק מהשם אבות ואמהות, זה נקרא אלקי אבותינו, אלקי אבותינו מגלה כוח במעמקי הנפש של אברהם של מעצמו, מהיכן ידע תורה לחד מ"ד שתי כליותיו נעשו כשתי רבנים, וללשון אחר בחז"ל שם מעצמו למד תורה, זה הכוח שהוא השריש לנו. הכוח הזה מתגלה אפילו באומה"ע זה יכול להתגלות בלאה.

"אלוקינו ואלקי אבותינו" - הרי התכלית של הבריאה כולה כמו שהזכרנו את לשון רש"י "שמע ישראל ד' אלוקינו ה' אחד", השתא הוא אלוקינו ולעתיד לבוא הוא יהיה גם אלקים של אומות העולם. איפה הגילוי של זה? בלאה.

כאשר האדם מגלה את אותו כוח בנפש, הוא מגלה את הכוח כמו שאמרנו שנקרא לאה, על זה נאמר ועלו מושיע עים בהר ציון לשפוט את הר עשו, זה גדולה לגדול, זה גילוי גם בעשו, שיתגלה אלקות ה' אלוקינו ה' אחד.

(תפילה 010 ואלוקי אבותינו)

רחל - דעת, לעומת לאה - מוחין שלמעלה מן הדעת

של שית אלפין שנין, תפיסת רחל, עם תפיסת לאה שהוא דעת, שהוא "ומלאה הארץ דעה את ה".

כח ההארה של יוה"כ מאיר ההארה של מב"י ששייך לשית אלפין, עם הארת מב"ד שהוא שורש לעוה"ב, וצירופם גם יחד - זה מעמקי האחדות שגנוז בהארת יוה"כ.

כל יוה"כ בפרט הוא מעין עוה"ב. הארת עוה"ב, אחדות מב"י עם מב"ד, זהו הפנימיות ההארה ביוה"כ.

יתן ה' ית' שההארה זו תאיר בגי' לוי בשנה הזו, של תרי משיחין ומשה ביניהם, גאולה שלימה השתא בשנה דידן במהרה בימינו, אמן.

(יום כיפור 036 לאה ורחל תשפ"א)

עבד בעבור לאה. יוה"כ הוא פנימיות הגילוי של רעדה, שהוא הצירוף של בחי' מעשה, רחל, עבודה - ללמעלה מהמעשה, שהוא דעת, לאה, תורה.

זה 'מימי הדעת' שמטהרים, כדברי הרמב"ם הידועים. ביוה"כ, יש טהרה כפשוטו, שזה מדרגת רחל. אבל המד"ג רגה העליונה של טהרה שנקרא 'מימי הדעת', זה בחי' לאה.

בפנים הללו, כאשר יש הצירוף רחל ולאה ביוה"כ, זה שורש לגאולה העתידה, מב"י מיוסף הבא הרחל, ומב"ד מיהודה הבא מלאה. הם תרי משיחין, אבל הם עתידין להתערב. השורש של יוה"כ הוא חיבור תרי משיחין, חיבור רחל יחד עם לאה, ונעשים למציאות אחת. זה הצירוף של תפיסת עבודה

דרגת בית עיקרה ברחל, שנקראת עקרת הבית, שזה מדרגת הכהן גדול העובד בבית המקדש. אבל שלימות הארת יוה"כ דייקא בצירוף של לאה לרחל, שאז 'לאה נכנסה בתוך גבולותיה של רחל' (כלשון האריז"ל בעץ חיים).

הימים נוראים הם בבחי' "וגילו בר"עדה". כידוע, "רחל ולאה" בגמטריא רע"ד, וזה המדרגה שמתגלה בימים נוראים. כל עשי"ת בכלל, ויוה"כ בפרט, הוא גילוי "מה נורא המקום הזה": צירוף רחל ולאה.

בכל השנה כולה העבודה היה בחוץ, זולת יוה"כ שהעבודה הוא בפנים. בחוץ יש עבודה, אבל בפנים זהו מקום הראש, דעת, פנים עליונים. זה המקום של לאה, ושם אין עבודה. בעומק, כי יעקב לא

שתי מיני הרגשה - רחל ולאה

בלשון רבותינו, זה נקרא רחל [שני קרא מעשה, וזה מתבטא בהר"גש מתפעל] ולאה [שנקרא מו"חין, וזה מתבטא בהרגש מבחין].

(דע את מידותיך הדרכה מעשית, אש-גאווה 005 עפר דמים דאש)

יש להם מצד אחד רגש מתפעל יותר חזק, אבל יש להם גם את ההבחנה של 'בינה יתירה ניתנה לאשה', ש'מכרת באורחים', שיכולה להבחין יותר בדקות. צריך להבין, שאצל רוב הנשים עיקר הרגש המתגלה מהו? הרגש המי תפעל. והרגש של ה'בינה יתירה' שניתן בהם הוא נעלם.

יש רגש מתפעל, ויש רגש מבחין. הרגש המתפעל כולל, הרגש המבחין דייקא מחלק.

זה תשובה לסתירה היסודית: נשים יש להם יותר רגש, או פחות? ודאי שיש להם יותר. איזה סוג רגש יש לנשים? יש להם את שני סוגי ההרגשות הללו.

נשמות רחל עבודתם הרגשה, נשמות לאה עבודתם הכרה, עצם

פנימיותה עצם, הכרה, לאה...

חיצוניותה הרגשה, רחל.

בלב יש ב' מדרגות.

שורשי נשמות רחל ולאה במקביל לארבעת היסודות

שם בעפר ובאש, ו-] עפר [נוטה] לאש. (ספר שאל ליבי)

רוח נוטה למים. [נשמות רחל שור

נשמות לאה שורשם במים [וכרוח].